

Фінансові інвестиції

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Фінансові інвестиції

Методичні вказівки

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 658.152(072)
Ф 591

Друкується за ухвалою вченої ради економічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(Протокол №12 від 17.05.2023 року)

Ф 591 **Фінансові** інвестиції : метод. вказ. / укл. : Ковальчук Н.О. –
Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. – 44 с.

Методичні вказівки побудовані з урахуванням вимог кредитно-трансфертної системи організації освітнього процесу та містять перелік питань, практичні завдання, глосарій, тестові завдання для самоперевірки, питання для самостійної роботи, список використаних джерел.

Для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 658.152(072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2023

© Ковальчук Н.О.(укладач), 2023

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах важливим джерелом нарощення капіталу і фінансування відтворення є фінансові інвестиції. Вони хоча і набувають усе більшого поширення, однак і на сьогодні залишаються відносно новим і недостатньо дослідженим явищем у діяльності суб'єктів господарювання та потребують детального вивчення з метою більшого впровадження у практику господарювання.

З огляду на це фахівцям-фінансистам важливо володіти знаннями щодо особливостей здійснення фінансових інвестицій. Саме на це спрямований курс «Фінансові інвестиції».

Мета вивчення навчальної дисципліни: поглиблення теоретичних знань і формування критичного мислення з фінансового інвестування, надання майбутнім фахівцям розуміння економічної сутності та механізму здійснення фінансових інвестицій, формування теоретичної та методологічної бази фінансового інвестування для вільного володіння практикою використання інвестиційних інструментів. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам поглибити додаткові загальні та фахові компетентності, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

– застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

– здатність аналізувати доцільність та ефективність здійснення фінансових вкладень з урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

Програмні результати навчання:

– знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

– розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;

– вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

– застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для забезпечення інклюзивності фінансових послуг через широке застосування технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Повноцінне вивчення дисципліни неможливе без активної самостійної роботи студента. Методичні вказівки розроблені з метою допомогти студентам у самостійній роботі над курсом «Фінансові інвестиції».

Матеріал, наведений у методичних вказівках, містить по кожній темі:

1. Перелік питань, розгляд яких спрямує здобувачів до основних теоретичних і практичних аспектів теми.

2. Глосарій, опрацювання якого сприятиме поглибленню та конкретизації знань здобувачів вищої освіти по основних термінах і категоріях навчальної дисципліни.

3. Практичні завдання, виконання яких дозволить здобувачу розвивати свої практичні навички та вміння, закріпити теоретичні знання щодо оцінки фінансових інвестицій.

4. Тести для самоперевірки, опрацювання яких дозволить студенту закріпити здобуті знання та попередньо оцінити їх рівень.

5. Завдання для самостійної роботи, які передбачають, окрім питань для самостійного опрацювання, завдання, спрямовані на розвиток логічного мислення (узагальнення, порівняння, групування).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

***Мета:** розглянути суть фінансових інвестицій та їх класифікацію, мотиви фінансового інвестування, особливості здійснення фінансових інвестицій*

Перелік питань:

1. Суть інвестицій та інвестування
2. Класифікація інвестицій
3. Суть і мотиви здійснення фінансових інвестицій
4. Особливості здійснення фінансових інвестицій

Глосарій

- інвестиції	- іноземні інвестиції
- фінансові інвестиції	- безпечні інвестиції
- об'єкти фінансового інвестування	- ризикові інвестиції
- прямі інвестиції	- «зелені» інвестиції
- непрямі інвестиції	- соціальні інвестиції
- короткострокові інвестиції	- портфельні інвестиції
- довгострокові інвестиції	- обов'язкові інвестиції
- первинні фінансові інвестиції	- соціально відповідальне інвестування
- дезінвестиції	- реінвестиції
- ETF-фонди	- приватні інвестиції

Тести для самоперевірки

1. Інвестиційна діяльність промислових підприємств:

- а) незалежна від операційної діяльності;
- б) є домінуючою рлоівняно зопераційною діяльністю;
- в) впливає на операційну діяльність підприємства;
- г). є другорядною відносно операційної діяльності підприємства;

2. Інвестиції у цінні папери –це приклад:

- а) реальних інвестицій;
- б) фінансових інвестицій;
- в) інвестицій у необоротні активи;
- г). інвестицій у нематеріальні активи.

3. Інвестиції у відтворення основних засобів – це приклад:

- а) інвестицій у нематеріальні активи;
- б) фінансових інвестицій;
- в) інвестицій у цінні папери;
- г) реальних інвестицій.

4. У випадку вилучення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обігу, – це:

- а) реальні інвестиції;
- б) дезінвестиції;
- в) реінвестиції;
- г) непрямі інвестиції.

5. Особливістю фінансових інвестицій є те, що:

- а) вони є головною формою втілення стратегії економічного розвитку реального сектора економіки;
- б) вони є незалежним видом діяльності для підприємств реального сектора економіки;

- в) інфляційний захист є вищим при здійсненні фінансових інвестицій порівняно з реальними інвестиціями;
- г) рівень рентабельності фінансових інвестицій є вищим порівняно з реальними інвестиціями.

6. Фінансові інвестиції підприємства реального сектора здійснюють, коли:

- а) є залишок тимчасово вільних грошових коштів;
- б) є потреба у придбанні цілісних майнових комплексів;
- в) є необхідність інвестування у нематеріальні активи;
- г) є потреба у новому будівництві.

7. Не є формою фінансового інвестування:

- а) придбання обладнання;
- б) придбання доходних видів грошових інструментів;
- в) вкладення капіталу в статутні фонди спільних підприємств;
- г) придбання доходних видів фондових інструментів.

8. Які інвестиції «працюють» ліпше:

- а) приватні;
- б) державні;
- в) реальні;
- г) фінансові.

9. Традиційні інвестиційні інструменти (акції, взаємні та біржові фонди), в яких основний бізнес у той чи інший спосіб задіяний в операціях, спрямованих на поліпшення навколишнього середовища – це:

- а) соціальні інвестиції;
- б) зелені інвестиції;
- в) реальні інвестиції;
- г) трендові інвестиції.

10. Головною перевагою ETF-фондів є:

- а) високий рівень прибутковості;
- б) диверсифікація вкладень;
- в) високий інфляційний захист;
- г) немає правильної відповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте вплив фінансового інвестування на економіку держави.
2. Покажіть можливі напрямки реалізації фінансового інвестування в сучасних умовах господарювання.
3. Подайте у вигляді схеми класифікацію фінансових інвестицій.
4. Охарактеризуйте особливості здійснення фінансового інвестування.
5. З'ясуйте мотиви здійснення фінансового інвестування.
6. Порівняйте порядок проведення різних форм фінансового інвестування.

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета: розглянути суть і форми державного регулювання інвестиційної діяльності, прями та непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності

Перелік питань:

1. Суть державного регулювання інвестиційної діяльності.
2. Форми регулювання інвестиційної діяльності.
3. Прямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності.
4. Непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності.

Глосарій

- інвестиційна діяльність	- постійні методи регулювання
- державне регулювання інвестицій	- непостійні методи регулювання
- управління державними інвестиціями	- прямі методи державного регулювання
- регулювання умов інвестиційної діяльності	- непрямі методи державного регулювання
- контроль за здійсненням інвестиційної діяльності	- державно-приватне партнерство
- концесія	- податкова політика
- валютна політика	- амортизаційна політика
- ліцензування	- стандартизація продукції
- інвестиційні податкові знижки	- експертиза інвестиційних проектів
- податкове стимулювання інвестицій	- інвестиційні субсидії

Тести для самоперевірки

1. Державне регулювання інвестицій охоплює:

- а) управління інвестиційною діяльністю підприємств;
- б) управління державними інвестиціями;
- в) управління учасниками та інвесторами усіх інвестиційних процесів;
- г) усі відповіді правильні.

2. Державна експертиза інвестиційних процесів належить до:

- а) контролю за здійсненням інвестицій;
- б) управління державними інвестиціями;
- в) регулювання умов інвестиційної діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

3. Планування інвестування бюджетних коштів належить до:

- а) контролю за здійсненням інвестицій;
- б) управління державними інвестиціями;
- в) регулювання умов інвестиційної діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

4. Процеси з приватизації власності – це захід:

- а) контролю за здійсненням інвестицій;
- б) управління державними інвестиціями;
- в) регулювання умов інвестиційної діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

5. Фінансування охорони здоров'я є:

- а) заходом непрямого регулювання;
- б) заходом прямого регулювання;
- в) не є заходом регулювання;
- г) заходом створення сприятливих умов інвестиційної діяльності.

6. Бюджетне кредитування –це:

- а) непостійний захід прямого впливу;
- б) постійний захід прямого впливу;
- в) непостійний захід непрямого впливу;
- г) непостійний захід непрямого впливу.

7. Державно-приватне партнерство має ознаки:

- а) передача приватному партнеру частини ризиків;
- б) тривалість відносин до 5 років;
- в) повне фінансування об'єкту інвестування з боку держави;
- г) усі відповіді правильні.

8. Валютна політика держави – це:

- а) непостійний захід прямого впливу;
- б) постійний захід прямого впливу;
- в) непостійний захід непрямого впливу;
- г) непостійний захід непрямого впливу.

9. Держава чи місцева громада надає приватному інвесторові за плату права на створення, будівництво й управління об'єктом концесії на певний строк. Це:

- а) форма державно-приватного партнерства;
- б) концесія;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) немає правильної відповіді

10. Грошові кошти, які надано на безоплатній основі в оплату частини інвестиційних витрат суб'єктів господарювання, що мають строго цільове призначення, – це:

- а) інвестиційний податковий кредит;
- б) інвестиційна субсидія;
- в) інвестиційна податкова знижка;
- г) податкове стимулювання інвестицій.

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте можливі мотиви порушення інвесторами вимог фінансового інвестування.
2. Покажіть можливі напрямки державного регулювання інвестиційної діяльності відповідно до законодавства.

3. Опишіть основні нормативно-правові акти, що регулюють питання здійснення інвестиційної діяльності в Україні.
4. Подайте у вигляді схеми класифікацію методів державного регулювання інвестиційної діяльності.
5. Охарактеризуйте методи непрямого регулювання фінансового інвестування.
6. З'ясуйте роль державно-приватного партнерства при здійсненні інвестування.
7. Порівняйте прямі та непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності.

ТЕМА 3. ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

***Мета:** розглянути суть і види інструментів фінансового інвестування, характеристики інструментів фондового інвестування капіталу*

Перелік питань:

1. Суть фінансових інструментів.
2. Види фінансових інструментів фондового інвестування капіталу та їх характеристика.
3. Акція як інструмент фінансового інвестування.
4. Окремі інструменти фінансового інвестування.

Глосарій

- фінансові інструменти	- валюта платежу
- термін обігу фінансового інструмента	- дохідність фінансового інструменту
- ліквідність фінансового інструменту	- ризиковість фінансового інструменту

- подільність фінансового інструменту	- конвертованість фінансового інструменту
- конвертованість фінансового інструменту	- механізм оподаткування
- інструменти грошового ринку	- інструменти ринку цінних паперів
- інструменти ринку фінансових послуг	- інструменти валютного ринку
- безстрокові фінансові інструменти	- довгострокові фінансові інструменти
- облігація	- акція
- вексель	- інвестиційний сертифікат

Практичні завдання

1. Інвестору пропонують акції за ринковою ціною 1200 грн. Протягом року компанія сплатила дивіденди в розмірі 30 грн на акцію, прогнозний щорічний темп приросту дивідендів становить 17 %, поточна дохідність за акціями цього типу становить 16 %. Оцініть доцільність придбання акцій на основі розрахунку показника очікуваної дохідності.

2. На ринку пропонують облігації за ціною 1800 грн. Їх номінал становить 900 грн, купонна ставка — 20 %. Оцініть дохідність при погашенні облігації (строк обігу облігацій становить чотири роки).

3. Облігація підприємства номіналом 800 грн реалізується на ринку за ціною 720 грн. Термін погашення облігації і виплати відсотків передбачено через чотири роки. Купон (ставка відсотків) по облігаціях становить 22 % річних, норма поточної дохідності за облігаціями такого типу становить 16 %. Оцініть доцільність придбання цих облігацій.

4. Розрахуйте річну відсоткову ставку за дисконтним векселем номіналом 1200 грн, який був розміщений на 120 днів за ціною 950 грн.

5. Номінал ощадного сертифіката 1000 грн, випущений на 80 днів, відсоток – 28 %. Інвестор купує сертифікат за 28 днів до погашення за ціною 1043 грн. Оцініть дохідність операції у випадку, якщо інвестор триматиме даний сертифікат до погашення

Тести для самоперевірки

1. Акція – це:

- а) короткостроковий цінний папір;
- б) довгостроковий цінний папір;
- в) безстроковий цінний папір;
- г) всі відповіді правильні.

2. Власник інвестиційних сертифікатів:

- а) має корпоративні права;
- б) не має корпоративних прав;
- в) має часткові корпоративні права;
- г) усі відповіді правильні.

3. Цінні папери, що підтверджують право чи зобов'язання їх власника купити або продати первинні цінні папери, які обертаються на ринку, товари або нематеріальні активи, валюту за попередньо визначеними умовами у майбутньому періоді, – це:

- а) боргові цінні папери;
- б) фондові цінні папери;
- в) похідні цінні папери;
- г) первинні фондові інструменти.

4. Акції венчурних підприємств – це фінансові інструменти:

- а) з помірним рівнем ризику;
- б) з високим рівнем ризику;
- в) з дуже високим рівнем ризику;
- г) з низьким рівнем ризику.

5. Які цінні папери можуть емітувати лише комерційні банки?

- а) деривативи;
- б) векселі;
- в) депозитні сертифікати;
- г) немає правильної відповіді.

6. До депозитних інститутів на фінансовому ринку належать:

- а) інвестиційні та страхові компанії;
- б) пенсійні фонди;
- в) ощадні та комерційні банки;
- г) кредитні спілки.

7. Фінансові інструменти, що засвідчують пайову участь інвестора в статутному фонді емітента та є безстроковими, – це:

- а) інструменти позики грошових коштів;
- б) документи, що засвідчують рух дорогоцінних металів;
- в) інструменти власності на майно;
- г) документи, що засвідчують відносини страхування.

8. Можливість обміну фінансового інструменту на інші фінансові активи характеризує таку властивість як:

- а) термін обігу;
- б) ліквідність;
- в) конвертованість;
- г) еквівалентність.

9. Проміжок часу до вимоги погашення фінансового інструменту –характеризує таку властивість як:

- а) термін обігу;
- б) еквівалентність;
- в) конвертованість;
- г) немає правильної відповіді.

10. Валюта, в якій здійснюється виплата за фінансовим інструментом, називається:

- а) валютою угоди;
- б) валютою ціни;
- в) валютою конвертації;
- г) валютою платежу.

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте основні властивості фінансових інструментів.
2. Опишіть акцію як інструмент фінансового інвестування.
3. Подайте у вигляді схеми класифікацію фінансових інструментів.
4. Охарактеризуйте фінансові інструменти з фіксованим доходом.
5. З'ясуйте специфіку «спекулятивних» фінансових інструментів.
6. Порівняйте корпоративні та муніципальні облігації як інструменти фінансового інвестування

ТЕМА 4. ДЖЕРЕЛА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета: розглянути економічну суть інвестиційних ресурсів, етапи політики управління капіталом у процесі фінансового інвестування, джерела та форми інвестиційних ресурсів фінансового інвестування

Перелік питань:

1. Економічна суть інвестиційних ресурсів.
2. Етапи політики управління капіталом у процесі фінансового інвестування.
3. Джерела формування інвестиційних ресурсів.
4. Форми інвестиційних ресурсів фінансового інвестування.

Глосарій

- інвестиційні ресурси	- самофінансування
- політика управління інвестиційними ресурсами	- акціонерне фінансування
- іноземні інвестиції	- кредитне фінансування
- облігаційні позики	- власний капітал
- позикові джерела фінансування	- зовнішнє фінансування
- емісія акцій	- емісія облігацій
- прибуток	- амортизація

Практичні завдання

1. Для фінансування інвестиції необхідно залучити кредитні ресурси в сумі 34000 грн. Фінансові витрати, пов'язані з такою операцією, становитимуть 8500 грн.

Розрахуйте вартість кредитних ресурсів як джерела фінансування інвестицій.

2. Підприємство сформувало власний капітал, що є джерелом фінансування фінансової інвестиції, в сумі 20000 грн. Позикових ресурсів залучено в сумі 10000 грн. Розрахуйте та оцініть структуру інвестиційних ресурсів з позиції фінансової стійкості.

3. Підприємство здійснило емісію акцій в кількості 250 акцій номінальною вартістю 1200 грн. Фонд виплати дивідендів становить 60000 грн. Оцініть доцільність такої операції, якщо для фінансування інвестиції можна залучити кредит за ставкою 30%.

4. Результат діяльності підприємства характеризується такими даними:

- виручка від реалізації продукції становила 2459 тис.грн.;
- собівартість продукції 2210 тис.грн.
- амортизація за рік 45 тис.грн.

Виплачено дивідендів 15 тис.грн. Підприємство планує придбати обладнання вартістю 50 тис.грн.

Підприємство має намір профінансувати високоприбуткову фінансову інвестицію, яка потребує вкладень в сумі 150 тис.грн. У випадку нестачі власних фінансових ресурсів (після фінансування усіх потреб споживання та реального інвестування) підприємство залучить кредит.

Оцініть структуру джерел фінансування фінансової інвестиції. Чи безпечна така операція з точки зору фінансової стійкості?

5. При вкладенні коштів на депозит у сумі не менше 50 тис.грн. підприємство може отримати доходу 25% річних. Дана пропозиція для підприємства досить приваблива.

Проте за результатами фінансово-господарської діяльності вільний залишок грошових коштів склав 23 тис.грн., тобто існує необхідність у залученні додаткових фінансових ресурсів у сумі 27 тис.грн.

Оберіть найвигідніший спосіб серед випуску облігацій, випуску акцій, залучення кредиту.

Ставка по кредитних ресурсах становить 24%, сума виплачених відсотків по облігаціям складе 7 тис.грн., а дивіденди—5,5 тис.грн.

Тести для самоперевірки

1. До сутнісних характеристик інвестиційних ресурсів належить те, що вони:

- а) є об'єктом ринкових відносин, оскільки є об'єктами купівлі-продажу та носіями фактора ліквідності;
- б) відрізняються різноманіттям форм існування та об'єктом часової переваги;
- в) мають потенційну здатність приносити дохід та є носіями фактора ризику;
- г) усі відповіді правильні.

2. До основних переваг самофінансування не належить:

- а) відсутність затрат при мобілізації коштів;
- б) не потрібно надавати кредитне забезпечення;
- в) залучені кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними;
- г) вільні можливості контролю за внутрішнім фінансуванням знижують вимоги до ефективного використання коштів.

3. Номінальна вартість акцій усіх типів утворює:

- а) власний капітал;
- б) статутний капітал;
- в) пайовий капітал;
- г) резервний капітал.

4. До переваг акціонерного фінансування не належить те, що:

- а) при істотних об'ємах емісії низька ціна ресурсів, які залучаються;
- б) залучені ресурси не мають обмеженого терміну їх застосування;
- в) по звичайних акціях виплати за користування притягненими ресурсами не носять обов'язкового характеру, оскільки дивіденди виплачуються виходячи з фінансового результату;
- г) випуск акцій завжди розміщується повністю.

5. Інвестиційна діяльність здійснюється за рахунок:

- а) власних або залучених коштів інвестора;
- б) позикових або залучених коштів інвестора;
- в) бюджетних інвестиційних асигнувань;
- г) усі відповіді правильні.

6. Зовнішнє (міжнародне) фінансування інвестицій – це:

- а) фінансування українськими інвесторами;
- б) фінансування проектів власником;
- в) фінансуванням юридичними особами;
- г) фінансування інвестиційних проектів іноземними інвесторами.

7. Основні недоліки облігацій як засобів залучення інвестицій такі:

- а) фіксована ціна капіталу;
- б) необхідність аудиторської перевірки фінансової звітності та прозорості діяльності компанії, якщо відбувається публічне розміщення випуску;
- в) висока абсолютна вартість емісії облігацій, що робить їх незручним інструментом у разі залучення невеликих обсягів капіталу;
- г) усі відповіді правильні.

8. До позикових джерел формування інвестиційних ресурсів належать:

- а) виручка від реалізації необоротних активів підприємства;
- б) чистий прибуток;
- в) інвестиційний лізинг;
- г) амортизаційні відрахування.

9. Власними джерелами фінансування інвестиційної діяльності є:

- а) чистий прибуток;
- б) кредитні ресурси;
- в) благодійні внески;
- г) інвестиційний лізинг.

10. Джерела фінансування інвестиційної діяльності поділяють на:

- а) власні, позикові та залучені фінансові ресурси;
- б) кошти від продажу акцій та облігацій;
- в) власні та залучені фінансові ресурси;
- г) позикові та власні фінансові ресурси.

Завдання для самостійної роботи:

1. Зобразіть схематично етапи політики управління інвестиційним портфелем.
2. З'ясуйте цілі формування інвестиційного портфелю.
3. Визначте суть портфельної теорії.
4. Опишіть типову послідовність дій з формування інвестиційного портфелю.
5. Подайте у вигляді схеми класифікацію інвестиційних портфелів.
6. Порівняйте портфель доходу та портфель зростання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕМА 5. РИНОК ОБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

***Мета:** розглянути загальну характеристику та учасників фондового ринку, класифікацію його секторів, основні види операцій та професійну діяльність на фондовому ринку, суть, структуру та характеристику функціональних складових грошового ринку*

Перелік питань

1. Суть і склад ринку об'єктів фінансового інвестування.
2. Загальна характеристика й учасники фондового ринку.
3. Класифікація секторів фондового ринку.
4. Професійна діяльність та основні види операцій та на фондовому ринку.
5. Суть грошового ринку, його структура.
6. Характеристика функціональних сегментів грошового ринку.

Глосарій

- фондовий ринок	- ф'ючерси
- форварди	- опціони
- національний фондовий ринок	- міжнародний фондовий ринок
- саморегулювальна організація	- грошовий ринок
- первинний фондовий ринок	- вторинний фондовий ринок
- IPO	- андеррайтинг
- емісійні операції	- інвестиційні операції

- клієнтські операції	- конвертація
- стопінг	- кліринг
- трастові операції	- спліт
- грошовий ринок	- онкольний кредит
- вексельний кредит	- банківський кредит
- індосамент	- консалтинг

Тести для самоперевірки

1. Частина грошового ринку, де короткострокові грошові засоби перерозподіляються між кредитними інститутами шляхом купівлі-продажу векселів і цінних паперів з термінами погашення, як правило, до одного року, – це:

- а) валютний ринок;
- б) ринок готівки;
- в) ринок цінних паперів;
- г) обліковий ринок.

2. До основних інструментів облікового ринку належать:

- а) комерційні, казначейські та банківські векселі;
- б) банківські сертифікати, облігації, акції;
- в) банківські акцепти;
- г) ф'ючерси, опціони.

3. Різновидами міжбанківського кредиту є:

- а) державний, вексельний, за операціями РЕПО;
- б) овердрафт, комерційний, споживчий;
- в) овернайт, за операціями РЕПО, овердрафт;
- г) овернайт, вексельний, комерційний.

4. Грошовий ринок – це:

- а) сфера операцій, що обслуговують рух короткострокових ресурсів банків, установ, держави, оборотного капіталу фірм;

- б) частина фінансового ринку, де відбуваються короткострокові валютні операції;
- в) частина фінансового ринку, де здійснюються короткострокові депозитно-позикові операції;
- г) усі відповіді правильні.

5. Яка з наведених характеристик грошового ринку сформульована неправильно?

- а) операції на грошовому ринку дозволяють суб'єктам господарювання вирішувати проблеми для забезпечення поточної платоспроможності шляхом збільшення грошових коштів;
- б) ціною товару, що купується і продається на грошовому ринку, переважно є позиковий процент;
- в) грошовий ринок – це ринок з найвищим рівнем фінансового ризику;
- г) фінансові активи, що обертаються на грошовому ринку характеризуються високим рівнем ліквідності.

6. Надання послуг з купівлі-продажу цінних паперів на підставі договорів доручення чи комісії за рахунок коштів своїх клієнтів, – це:

- а) комерційна діяльність;
- б) комісійна діяльність;
- в) депозитарна діяльність;
- г) андеррайтинг.

7. Комплекс послуг щодо організації емісії цінних паперів, що надаються фінансовим посередником емітенту, – це:

- а) андеррайтинг;
- б) депозитарна діяльність;
- в) брокерська діяльність;
- г) дилерська діяльність.

8. Основний дохід дилерів – це:

- а) позитивна різниця між цінами купівлі та продажу цінних паперів;
- б) негативна різниця між цінами продажу та купівлі цінних паперів;
- в) комісійна винагорода;
- г) позитивна різниця між цінами продажу та купівлі цінних паперів.

9. Придбання цінних паперів з метою перепродажу третім особам від свого імені і за свій рахунок – це:

- а) комерційна діяльність;
- б) комісійна діяльність;
- в) андеррайтинг;
- г) депозитарна діяльність.

10. Відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, зберігання цінних паперів – це:

- а) депозитарні послуги;
- б) андеррайтинг;
- в) комерційні послуги;
- г) комісійні послуги.

Завдання для самостійної роботи

1. Зобразіть схематично структуру фінансового ринку.
2. Визначте основних учасників фондового ринку.
3. Опишіть професійних учасників фондового ринку.
4. Подайте у вигляді схеми структуру грошового ринку.
5. З'ясуйте складові грошового ринку за функціональною ознакою.
6. Порівняйте емісійні та інвестиційні операції на фондовому ринку.

ТЕМА 6. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета: розглянути розкриття інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності, порядок оцінки фінансових інвестицій

Перелік питань:

1. Розкриття інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності.
2. Вартість фінансових інвестицій та її види.
3. Методи оцінки фінансових інвестицій.

Глосарій

- поточні фінансові інвестиції	- довгострокові фінансові інвестиції
- інвестиції за методом участі в капіталі	- дохід від участі в капіталі
- інші фінансові доходи	- інші довгострокові фінансові інвестиції
- інші доходи	- фінансові витрати
- інші витрати	- первісна оцінка фінансових інвестицій
- собівартість поточної фінансової інвестиції	- собівартість довгострокової фінансової інвестиції
- справедлива вартість фінансових інвестицій	- амортизована собівартість фінансових інвестицій
- амортизація премій	- амортизація дисконту
- інвестиції в спільну діяльність	- інвестиції у асоційовані підприємства
- інвестиції у спільні підприємства	- інвестиції у дочірні підприємства

Практичні завдання

1. Банк придбав частку (30 %) у статутному фонді підприємства за 650 тис. грн і веде облік цієї інвестиції в асоційоване підприємство за методом участі в капіталі. Оцініть фінансові інвестиції за методом участі в капіталі. Як зміниться вартість інвестиції, якщо із чистого прибутку асоційованого підприємства 80 тис.грн відображені у складі нерозподіленого прибутку, а 50 тис.грн направлено на сплату дивідендів.

2. Підприємство «Магнолія» 3 січня 2023 року придбало частку (40%) у власному капіталі підприємства «Росса» за 740 тис. грн. Підприємство «Магнолія» веде облік інвестиції в асоційоване підприємство «Росса» за методом участі в капіталі. Власний капітал асоційованого підприємства «Росса» характеризується такими даними (таблиця 1).

Таблиця 1

Структура власного капіталу асоційованого підприємства «Росса»

Статті власного капіталу асоційованого підприємства «Росса»	На 01.01.2023 року	На 31.12.2023 року	Зміни у власному капіталі
Зареєстрований капітал	1400	1400	-
Резервний капітал	350	350	-
Нерозподілений прибуток	178	252	74
Додатковий капітал	420	504	84
Разом	2348	2506	158

Розрахуйте вартість фінансової інвестиції підприємства «Магнолія» в асоційоване підприємство «Росса», яка відображається в обліку за методом участі в капіталі.

3. Підприємство придбало 10000 акцій по 1200 грн. за акцію, вартість послуг фінансових посередників 2100 грн., в тому числі сума сплаченого ПДВ 420 грн. Розрахуйте собівартість фінансової інвестиції в акції.

4. Підприємство 3 січня 2023 року придбало облігації номінальною вартістю 58000 грн. за 52600 грн., тобто дисконт становив 5400 грн. Фіксована ставка відсотка за облігацією становить 10 процентів річних. Погашення облігації відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється в кінці року щорічно.

Розрахуйте суму амортизації дисконту за інвестиціями в облігації та амортизовану собівартість інвестиції.

5. Облігації номінальною вартістю 65000 грн. придбані 3 січня 2023 року за 72200 грн., тобто премія становила 7200 грн. (72200-65000). Фіксована ставка відсотка за облігаціями встановлена 12 відсотків річних. Погашення облігацій відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється в кінці року щорічно. Визначте суму амортизації премії за інвестиціями в облігації та амортизовану собівартість інвестиції.

Тести для самоперевірки

1. Отримані відсотки за облігаціями та іншими цінними паперами відображаються у статті балансу:

- а) дохід від участі в капіталі;
- б) інші доходи;
- в) інші фінансові доходи;
- г) немає правильної відповіді.

2. Дохід від неопераційних курсових різниць відображається у статті балансу:

- а) інші фінансові доходи;
- б) дохід від участі в капіталі;
- в) фінансові витрати;
- г) немає правильної відповіді.

3. Термін окупності інвестиційного проекту – це:

- а) мінімальний проміжок часу протягом якого повертаються кошти вкладені інвестором;
- б) максимальний проміжок часу протягом якого повертаються кошти вкладені інвестором;
- в) проміжок часу, коли інвестор отримує перший дохід;
- г) немає правильної відповіді.

4. Фінансові інвестиції, які придбані та утримуються для продажу протягом дванадцяти місяців з дати їх придбання, оцінюються за методом:

- а) за справедливою вартістю;
- б) методом оцінки за участю в капіталі;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) немає правильної відповіді.

5. За методом участі в капіталі оцінюються такі фінансові інвестиції:

- а) в асоційовані підприємства (в яких інвесторові належить 25 % акцій (голосів) і які не є дочірніми або спільними підприємствами інвестора);
- б) у дочірні підприємства (в яких пакет акцій (голосів) становить більше 25 % статутного фонду);
- в) у спільні підприємства зі створенням юридичної особи;
- г) усі відповіді правильні.

6. Вкладення, які утримуються для перепродажу, повинні бути переоцінені на дату балансу за кожною інвестицією окремо, виходячи з їхньої:

- а) первісної вартості;
- б) справедливої вартості;
- в) амортизованої собівартості;
- г) немає правильної відповіді.

7. Собівартість поточної та довгострокової фінансової інвестиції включає такі складові:

- а) ціна її придбання;
- б) податки, збори, обов'язкові платежі, які пов'язані з придбанням фінансової інвестиції;
- в) можливі комісійні винагороди (винагороди фінансовим посередникам тощо);
- г) усі відповіді правильні.

8. Фінансові витрати – це...

- а) витрати, пов'язані з випуском, утриманням і обігом власних цінних паперів;
- б) витрати, пов'язані з оплатою праці;
- в) витрати, пов'язані із отриманням дивідендів;
- г) усі відповіді правильні.

9. Інформацію про фінансові інвестиції можна одержати із:

- а) балансу;
- б) звіту про фінансові результати;
- в) приміток;
- г) усі відповіді правильні.

10. Суми доходів і витрат від інвестиційної діяльності відображаються у:

- а) звіті про фінансові результати;

- б) звіті про рух грошових коштів;
- в) балансі;
- г) звіті про власний капітал.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Зобразіть схематично структуру балансу як джерела інформації про фінансові інвестиції.
2. Визначте порядок відображення фінансових інвестицій у фінансовій звітності.
3. Опишіть складові собівартості фінансових інвестицій.
4. Подайте у вигляді схеми порядок оцінки фінансових інвестицій за амортизованою собівартістю фінансових інвестицій.
5. З'ясуйте порядок оцінки фінансових інвестицій за методом участі у капіталі.
6. Порівняйте довгострокові та поточні фінансові інвестиції.

ТЕМА 7. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОРТФЕЛЬ

***Мета:** розглянути поняття та мету формування інвестиційного портфеля, типи інвестиційних портфелів, порядок формування інвестиційних портфелів*

Перелік питань

1. Поняття та мета формування інвестиційного портфелю.
2. Типи інвестиційних портфелів.
3. Політика формування інвестиційних портфелів.

Глосарій

- інвестиційний портфель	- консервативний портфель
- прибутковість інвестиційного портфеля	- ліквідність інвестиційного портфеля
- портфель зростання	- портфель доходу
- спекулятивний інвестиційний портфель	- компромісний інвестиційний портфель
- портфельна теорія	- концепція «ефективного портфеля»
- тип портфеля	- портфельна стратегія
- портфель з високим рівнем ризику	- портфель з низьким рівнем ризику

Практичні завдання

1. Дохідність портфеля за перший рік становила 30 %, за другий – 35 %, а за третій – (–5) %. Оцінити середню арифметичну дохідність інвестиційного портфеля.

2. Інвестиційний фонд у 2023 році придбав до інвестиційного портфеля акції компаній А(23,5 % вартості портфеля), компанії В (42,6 % вартості) і компанії С (33,9 % вартості), дохідністю відповідно – 20,8 %; 22,6 % та 18,9 %. Оцініть дохідність портфеля цінних паперів (ex post) R.

3. Припустимо, що портфель формується з двох акцій –А і Б, прибутковість яких складає 15 і 25% річних відповідно. Кількість акцій типу А становить 200 штук, типу Б – 150 штук. Оцініть дохідність портфеля.

4. Є два альтернативних портфелі А і Б, в які інвестовано по 100 тис. грн. Через один рік вартість інвестиційного портфеля А склала 108 тис. грн., портфеля Б – 120 тис. грн. Оцініть прибутковість інвестиційного портфеля А та Б.

5. Інвестором інвестовано по 75 тис. грн. у портфель А та 80 тис. грн. у портфель Б. Через один рік вартість портфеля А склала 90 тис. грн., портфеля Б – 78 тис. грн. Визначте прибутковість портфеля А та Б.

Тести для самоперевірки

1. Основними завданнями формування інвестиційного портфеля є:

- а) забезпечення високих темпів приросту інвестованого капіталу;
- б) забезпечення необхідної ліквідності інвестиційного портфеля;
- в) забезпечення мінімізації рівня інвестиційних ризиків;
- г) усі відповіді правильні.

2. Цілі формування інвестиційного портфеля є:

- а) часто альтернативними
- б) не суперечать один одному

3. Портфель доходу і портфель зростання – це види портфельів за наступною ознакою:

- а) за цілями формування;
- б) за інвестиційними ризиками;
- в) за типами;
- г) немає правильної відповіді.

4. Інвестиційний портфель, сформований за критерієм максимізації поточного доходу незалежно від інвестиційного ризику, – це...

- а) помірний портфель;
- б) агресивний портфель;
- в) консервативний портфель;
- г) немає правильної відповіді.

5. Інвестиційний портфель, сформований за критерієм мінімізації рівня інвестиційного ризику – це :

- а) помірний портфель;
- б) агресивний портфель;
- в) консервативний портфель;
- г) немає правильно відповіді.

6. Сукупність фінансових інструментів інвестування, за яким загальний рівень портфельного ризику наближений до середньоринкового, – це...

- а) помірний портфель;
- б) агресивний портфель;
- в) консервативний портфель;
- г) немає правильно відповіді.

7. Портфель, зорієнтований на забезпечення високих темпів зростання доходу в майбутньому без урахування його поточного рівня, – це...

- а) портфель зростання;
- б) портфель доходу;
- в) агресивний портфель;
- г) немає правильної відповіді.

8. Портфель, зорієнтований на забезпечення високих поточних доходів без урахування його зростання у майбутньому, – це...

- а) портфель зростання;
- б) портфель доходу;
- в) агресивний портфель;
- г) немає правильної відповіді.

9. Механізм оптимізації інвестиційного портфеля за заданим критерієм співвідношення рівня його прибутковості і ризику, – це:

- а) портфельна теорія;
- б) консервативний портфель зростання;
- в) типізація інвестиційного портфеля;
- г) немає правильної відповіді.

10. Набір інвестицій у цінні папери, що обертається на фінансовому ринку, – це:

- а) портфель;
- б) етап;
- в) інформаційна база;
- г) оцінка.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Зобразіть схематично етапи політики управління інвестиційним портфелем.
2. З'ясуйте цілі формування інвестиційного портфелю.
3. Визначте суть портфельної теорії.
4. Опишіть типову послідовність дій з формування інвестиційного портфеля.
5. Подайте у вигляді схеми класифікацію інвестиційних портфелів.
6. Порівняйте портфель доходу та портфель зростання.

ТЕМА 8. РИЗИКИ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

***Мета:** розглянути сутність і класифікацію інвестиційних ризиків фінансового інвестування, управління ризиками фінансових інвестицій*

Перелік питань:

1. Суть і класифікація ризиків фінансового інвестування.
2. Управління ризиками фінансового інвестування.

Глосарій

- фінансовий ризик	- ринковий ризик
- процентний ризик	- інфляційний ризик
- ризик ліквідності	- податковий ризик
- структурний фінансовий ризик	- систематичний ризик
- несистематичний ризик	- постійний ризик
- волатильність	- концентрація інвестицій
- диверсифікація ризику	- придбання додаткової інформації
- самострахування	- страхування
- хеджування	- лімітування

Практичні завдання

1. Інвестор розглядає варіант формування інвестиційного портфеля з двох активів – А та В. Оцініть коваріацію між доходністю активу А та В, якщо відомі такі вихідні дані:

	Імовірність настання події (p_i), %	Дохідність активу А (r_A), %	Дохідність активу В (r_B), %
1	40	5	5
2	25	12	-5
3	35	-8	15

2. Інвестиційний портфель складається з п'яти активів. Питома вага і бета першого активу становить відповідно – 10 % і 1,4, другого – 20 % і 0,5, третього – 40 % і 1, четвертого – 20 % і 0,8, п'ятого – 10 % і 1,2,. Оцініть бету портфеля.

3. Портфель складається з двох акцій – А і В з кореляцією дохідності – 1. Стандартне відхилення дохідності акції А дорівнює 20 %, акції В – 15 %. Оцініть питому вагу кожної акції в портфелі, щоб його ризик дорівнював нулю.

4. Оцініть коваріацію дохідності паперів А і В за даними таблиці.

Рік	Дохідність активу А (r_A), %	Дохідність активу В (r_B), %
1	0,1	0,12
2	0,14	0,14
3	0,16	0,18
4	0,17	0,15

5. Визначте коваріацію між дохідністю активу А та В, які планує придбати інвестор для формування інвестиційного портфеля.

	Імовірність настання події (p _i), %	Дохідність активу А (r _A), %	Дохідність активу В (r _B), %
1	25	20	0
2	40	11	5
3	35	-8	11

Тести для самоперевірки

1. Ризик зміни державного устрою – це ризик:

- а) політичний;
- б) господарський;
- в) форс-мажорний;
- г) усі відповіді правильні

2. Ризик втрат реальних активів внаслідок нанесення збитків власності мі незадовільної організації називається:

- а) статичним;
- б) динамічним;
- в) форс-мажорний;
- г) немає правильної відповіді.

3. Зміна валютних курсів – це:

- а) передбачуваний зовнішній ризик;
- б) непередбачуваний зовнішній ризик;
- в) внутрішній організаційний ризик;
- г) внутрішній технічний ризик.

4. Метод аналізу ризику, що базується на теоретичних уявленнях:

- а) метод аналогій;
- б) експертний метод;
- в) розрахунково-аналітичний метод;
- г) статистичний метод.

5. Мінливість рівня цін (купівельної спроможності грошей) у масштабах всієї економіки країни характеризує ризик:

- а) ліквідності;
- б) інфляційний;
- в) комерційний;
- г) структурний.

6. Застава є методом протидії ризику, що належить до групи:

- а) правові методи;
- б) технічні методи;
- в) організаційно-економічні методи;
- г) усі відповіді правильні.

7. Структурний фінансовий ризик характеризує:

- а) відсутність можливості швидко продати фінансовий інструмент інвестування без втрати інвестованого в нього капіталу;
- б) те, що емісія боргових фінансових інструментів може порушити оптимальну структуру капіталу емітента;
- в) виникнення неправильної інформації, пов'язаної з діяльністю емітента, його банкрутством;
- г) усі відповіді правильні.

8. До факторів, що підсилюють ризики інвестування у фінансові інструменти, сьогодні належать:

- а) розвиток інтернет-технологій;
- б) виникнення нових складних фінансових інструментів;
- в) лібералізація торгівлі та інвестицій у світовому масштабі;
- г) усі відповіді правильні.

9. Ризик окремого фінансового інструмента інвестування характеризують такі особливості:

- а) інтегрований характер;
- б) низький ступінь зв'язку з коливаннями кон'юнктури інвестиційного ринку;
- в) низький ступінь зв'язку з майбутніми результатами діяльності емітента і зміною його фінансового стану;
- г) всі відповіді правильні.

10. Купівля і/або продаж похідних цінних паперів (опціонів, ф'ючерсів) з метою зниження ризику можливих втрат від майбутніх біржових угод – це:

- а) лімітування;
- б) хеджування;
- в) придбання інформації;
- г) усі відповіді правильні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте суть ризику окремого фінансового інструмента інвестування.
2. Зобразіть схематично способи зниження фінансового ризику.
3. З'ясуйте особливості окремого фінансового інструмента інвестування.
4. Опишіть диверсифікацію як спосіб зниження фінансового ризику.
5. Подайте у вигляді схеми класифікацію фінансових ризиків.
6. Порівняйте хеджування та страхування як способи управління фінансовими ризиками. Порівняйте портфель доходу та портфель зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 р. № 3436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року №1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 року 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
5. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
6. Про концесію: Закон України від 01.02.2020 р. № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-IX#Text>
7. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1998 року. Із змінами і доповненнями від 25.06.2016р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Бутко М.П., Бутко І.М. Менеджмент інвестиційної діяльності: підруч. К.: Центр учбової літератури. 2018. 480 с.
9. Зайцев О.В. Основи фінансового інструментарію: підруч. Суми: Сумський державний університет, 2016. 523 с.
10. Ковальчук Н.О. Фінансові інвестиції: конспект лекцій. Чернівці: 2021. 81 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/14n3EOruH2PYC0H4KDMhdyoW5J9WKOU-B/view?usp=sharing>
11. Ляліна Н.С., Олійник В.В., Рудь Л.П., Філімонов Ю.Л. Інвестування: навч. посіб. / Харків: ХНАУ, 2014. 44 с.
12. Рекуненко І.І., Школьник І.О., Люта О.В. Фінансовий ринок : практикум. Суми: Сумський державний університет, 2016. 83 с.
13. Степанова А.А. Інвестування в схемах і таблицях: підруч. Ч.1. 2021. 103 с.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансового інвестування	
Тема 1. Загальна характеристика фінансових інвестицій	6
Тема 2. Регулювання здійснення фінансових інвестицій	9
Тема 3. Механізм та інструменти фінансового інвестування ...	13
Тема 4. Інвестиційні ресурси	18
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти фінансового інвестування	
Тема 5. Ринок об'єктів фінансового інвестування	23
Тема 6. Оцінка фінансових інвестицій	27
Тема 7. Інвестиційний портфель	32
Тема 8. Ризики фінансового інвестування	37
Список використаних джерел.....	42

Навчальне видання

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

Методичні вказівки

Укладач *Наталя Олександрівна Ковальчук*

Відповідальний за випуск *Юрій Е.О.*

Літературний редактор *Лукул О.В.*

Технічний редактор *Чораєва Г.К.*

Електронне видання
Підписано до друку 30.10.2023.
Умов.-друк. арк. 2,4. Обл.-вид. арк. 2,6.
Зам. Н-078.

